

TOETSEN... EN HOE VERDER?

FORMATIEF WERKEN
MET DE DIATOETSEN

diacademie

TOETSING, TRAINING EN ADVIES

TOETSEN... EN HOE VERDER?

FORMATIEF WERKEN MET DE DIATOETSEN

Toetsen om het toetsen.... dat is niet wat we willen. Toetsinformatie willen we benutten om het onderwijs gericht te verbeteren. Dan moet het wel gaan om kwalitatief hoogwaardige toetsen, waarmee je inzicht krijgt in het niveau én de vorderingen van leerlingen. Toetsen die bovendien betrouwbare informatie geven op het niveau van de school en de klas. Met de Diatoetsen kan dat.

In deze brochure schetsen we kort hoe de Diatoetsen als volgsysteem kunnen worden ingezet bij opbrengstgericht werken.

TOETSEN OM VERDER TE KOMEN

Toetsen spelen een grote rol in het onderwijsproces. Scholen zetten een toetsvolgsysteem in voor minimaal de kernvakken. Steeds meer scholen gaan de Diatoetsen gebruiken omdat ze toetsinformatie goed kunnen benutten voor vervolgvakken en omdat het toetsen zijn waarmee leerlingen verder komen. Formatief gebruik van toetsinformatie, dat is Diatoetsen. Al het toetsmateriaal is gevalideerd aan de referentieniveaus Taal en Rekenen en uitgebreid gepretest in landelijke steekproeven. U krijgt een betrouwbaar inzicht in de vorderingen van uw leerlingen doordat de scores op een doorlopende schaal zijn gebracht. De Diatoetsen voldoen daarmee aan de psychometrische eisen en zijn bovendien inzichtelijk en gebruiksvriendelijk. De Diatoetsen zijn daarom een aantrekkelijke én verantwoorde keuze.

FORMATIEF WERKEN

Met de Diatoetsen ziet u welke leerlingen achterblijven ten opzichte van de landelijke norm, en u kunt uw leerlingen volgen. Ook kunt u zien hoe uw school ervoor staat. Deze informatie is nuttig als management.

Maar met de Diatoetsen kunt u meer. Zo worden leerlingen die achterblijven niet alleen gesignaleerd, maar ook gediagnosticeerd. Dit levert handelingsaanwijzingen op. De Diatoetsen zijn ook interessant voor de onderwijsprofessionals die met de leerlijn werken.

EERST SCREENEN, DAARNA VOLGEN

U hebt de toetsresultaten direct in overzichtelijke rapportages. U begint met een screeningsnorm van de toetsresultaten om te signaleren welke leerlingen zwak zijn, maar ook wie al veel verder is. De toetsresultaten bieden bovendien diagnostische informatie.

Voorbeelden van onderzoeksvragen zijn:

Op leerlingniveau

- Op welk niveau van begrijpend lezen zit deze leerling en hoe ontwikkelt hij zich?
- Hoe zit het met de woordenschat en houdt dat verband met leesproblemen?
- Is er een verband met dyslexie?
- Op welke onderdelen van rekenen presteert de leerling sterk of zwak?

Op klasniveau

- Hoeveel en welke leerlingen hebben problemen met rekenen en/of met taal?
- Hoe groot zijn de verschillen binnen een klas?
- Welke niveaus van teksten kunnen de leerlingen in deze klas aan?
- Wat voor soorten reken- of leesproblemen hebben leerlingen in deze klas?

Op schoolniveau

- Hoe staat onze school er in landelijk opzicht voor?
- Hoe doen onze afdelingen het in vergelijking met de rest?
- Wat is het taal- en rekenniveau van onze leerlingen in relatie tot de referentieniveaus?
- Hoe doet de school het over de jaren heen?

SNELLE EN INZICHTELIJKE TOETSRAPPORTAGES

Een belangrijk aandachtspunt bij de keuze van een leerlingvolgsysteem is of er inzichtelijke en snelle toetsrapportages zijn. Met de Diatoetsen van Diataal beschikt u meteen na de toetsafnames over de rapportages op school-, klas- en leerlingniveau. Voorbeelden van rapportages op deze verschillende beleidsniveaus vindt u in de paragraaf hierna.

“De combinatie van een diagnostische functie met geformuleerde standaarden én de mogelijkheid om leerlingen te volgen maakt dat wij als adviseurs van de CED-Groep graag met deze toets werken. ”

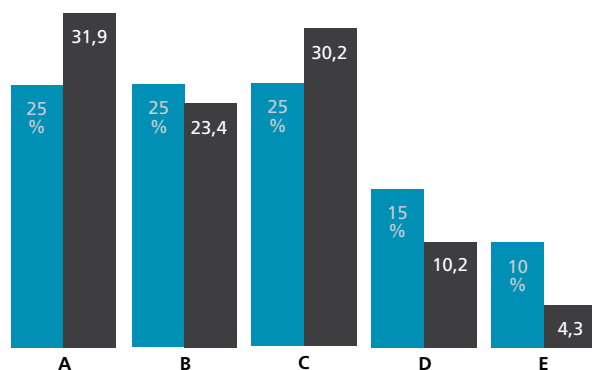
R. BOTS, PROJECT TAAL EFFECT, CED-GROEP ROTTERDAM

OP SCHOOLNIVEAU

Toetsen met beleid

De Diatoetsen bieden een standaardwerkwijze van (half) jaarlijkse toetsing, maar zijn ook flexibel.

De toetsen kunnen worden ingezet als volwaardig leerling-volgsysteem in achtereenvolgende leerjaren, maar scholen kunnen ook kiezen voor een eenmalige screening om achterblijvers te signaleren en diagnosticeren. Zo kunnen scholen kiezen voor een aanpak die past bij de eigen visie en onderwijspraktijk.

Verdeling van leerlingen in percentielen (A-E).

In de donkergrijze balk staan de percentages van de leerlingen verdeeld op basis van de percentielverdeling bij Diatekst (begrijpend lezen). De blauwe balken geven de landelijke percentielverdeling aan van sterk (A) tot zeer zwak (E). Deze school heeft relatief weinig leerlingen in de D en E categorie en veel leerlingen in de A en C categorie. C-leerlingen scoren beneden het gemiddelde!

Dyslexie- en zorgbeleid

Op sommige scholen worden de Diatoetsen vooral gebruikt als instrument voor zwakke lezers en dyslectische leerlingen in het kader van zorgbeleid. Signaleren en diagnosticeren van dyslectici en leerlingen met (ernstige) leesproblemen is belangrijk. De expertise van dyslexie- en zorgspecialisten komt bij het algemene taal- en rekenbeleid goed van pas. Immers: zij zijn opgeleid in het omgaan met verschillen en het inspelen op specifieke behoeften van sommigen, niet alleen van de zorgleerlingen maar ook van de leerlingen die meer aankunnen.

Taal- en rekenbeleid

De leiding van een school stelt het taal- en rekenbeleid vast. Om dit beleid te kunnen voeren, zijn analyses van toetsresultaten nodig die een landelijke vergelijking mogelijk maken. Ook kan op schoolniveau zichtbaar worden gemaakt of bepaalde aanpakken effectief zijn. Met de Diatoetsen kan dat op verantwoorde wijze.

“Mooi om te zien is dat scholen met de resultaten van de Diatoetsen aanknopingspunten hebben om écht gedifferentieerd te werken. Docenten zijn blij met elk handvat daarvoor!”

J. ADOLFSEN, SENIOR ADVISEUR LANDELIJK EXPERTIS ONDERWIJSADVISEURS

OPBRENGSTGERICHT WERKEN MET DE DIATOETSEN OP 3 NIVEAUS IN DE SCHOOL

	BETROKKENEN	ANALYSE	ACTIES	INSTRUMENTEN
LEERLING	Mentor RT-er / IB-er Leraren Nederlands, wiskunde, Engels	- Hoe staat het ervoor? - Scores ten opzichte van de referentieniveaus, eventueel lezerstype vergelijking van (deel) toetsen onderling - Vergelijken gegevens eerdere toetsing	- Met leerlingen alleen de niveauscores bespreken, niet de letterscore! - Wanneer nodig ouders betrekken - Differentiatie bij Nederlands, Engels, wiskunde - Kilometers maken - Bijles, RT - Extra aandacht in de vaklessen	- Werkmateriaal uit projecten - Diaplus - Leerlingblad uitslagen - Diatoetsen-volgkaarten - Certificaat - Cijfer geven
GROEP/KLAS	Mentor Docenten Nederlands, wiskunde, Engels Lerarenteam Teamleider RT-er / IB-er	- Hoe staat het ervoor? - Gemiddeld niveau, niveauverschillen, lezerstypen, letterscores, springt de klas eruit? - Zijn er extra maatregelen nodig op klassenniveau?	- Bespreken en doelen stellen - Aandachtspunten benoemen (lezen, woordenschat, spelling, rekenen, Engels) - Differentiëren - Scholing team	- Klasrapportages uit docent-module van de Diatoetsen - Publicatielijst * - Scholingsworkshops
SCHOOL	Schoolleiding Taal-, reken- coördinator(en) Sectie Nederlands, wiskunde en Engels	- Hoe staat het ervoor vergeleken met de benchmark? - Letterscores - Vergelijking met voorgaande jaren	- Bespreken stand van zaken en streefdoelen - Taal- en rekenbeleid formuleren - Leerplannen Nederlands, Engels en wiskunde aanpassen - Organisatorische maatregelen bijvoorbeeld taal-/rekenuur, taal-/rekenatelier - Terugkoppeling resultaten naar lerarenteam	- Overzichten van de Diatoetsen in grafieken - www.beleidtaalenrekenen.nl met voorbeelden van beleidsplannen en format actieplannen - Publicatielijst * - Scholingsworkshops

* Publicatielijst

- Ballering, C. en R. van Drunen (2011) *Met de referentieniveaus naar schoolsucces*
- Beck, I., M. McKeown en L. Kucan (2010) *Veel gestelde vragen over woordenschatonderwijs*
- Berg, L. van den, G. Bootsma, H. Kroon, A. Tordoir en B. de Vos (2012) *Lezen van 1F naar 4F*
- Förner, M. en K. van de Mortel (2010) *Lezen...denken...begrijpen!*
- Meijer, R. (2009) *"Opbrengstgericht werken" doe je zo!*
- Vos, B. de (2008) *Lezen!*

OP KLASNIVEAU

Teambesprekingen over toetsresultaten

De toetsresultaten van een klas geven docenten inzicht in de heterogeniteit tussen en binnen klassen. Welke aanpak kunnen we afspreken voor bepaalde klassen? In een groepsplan bij het basisonderwijs wordt rekening gehouden met verschillen. In het voortgezet onderwijs zijn klasbesprekingen in teams zinvol wanneer dat leidt tot afstemming tussen docenten van de verschillende vakken. Zo kan worden afgesproken dat een bepaalde klas bij Nederlands extra instructie krijgt in de manier waarop je teksten aanpakt. De docenten voor andere vakken kunnen daar dan rekening mee houden. Bij het bespreken van de toetsresultaten van een klas gaat het niet alleen om het signaleren van leerlingen met een achterstand, maar ook om het signaleren van leerlingen die erg goed zijn. Tevens kan er een beeld van de diversiteit van de hele klas worden verkregen.

Klas 1A

	BEGRIJPEND LEZEN				WOORDENSCHAT		REKENEN		
	BLN	Referentie-niveau	Letterscore	Lezerstype	WSN	Letterscore	RN	Referentie-niveau	Letterscore
Klassengemiddelde	66	NAAR 2F			64		60	1F	
Jongens gemiddelde	71	NAAR 2F			68		67	NAAR 2F	
Meisjes gemiddelde	61	NAAR 2F			60		53	1F	
Streefscore	71	NAAR 2F			71		71	NAAR 2F	
Leerling A	57	1F	E	Vermijdend	61	E	71	NAAR 2F	D
Leerling B	52	1F	E	Vermijdend	43	E	41	NAAR 1F	E
Leerling C	62	NAAR 2F	D	Schools	67	D	63	NAAR 2F	D
Leerling D	71	NAAR 2F	B		69	C	82	2F	C
Leerling E	79	NAAR 2F	A		78	B	71	NAAR 2F	B
Leerling F	67	NAAR 2F	D	Compenserend	42	E	48	NAAR 1F	E
Leerling G	49	NAAR 1F	E	Vermijdend	45	E	73	NAAR 2F	B
Leerling H	73	NAAR 2F	B		75	B	39	NAAR 1F	E
Leerling I	71	NAAR 2F	B		82	A	76	NAAR 2F	A
Leerling J	77	NAAR 2F	A		63	D	37	NAAR 1F	E
Leerling K	63	NAAR 2F	D	Schools	79	B	59	1F	E

In het voorbeeld hierboven zien we dat de verschillen in leesniveau in deze klas groot zijn en dat er relatief veel lage scores zijn voor woordenschat. Het is belangrijk dat alle docenten daarvan op de hoogte zijn. Er kan worden afgesproken dat speciaal in deze klas meer aandacht komt voor woorden, ook bij de zaakvakken. Verder is het goed om te signaleren dat er een aantal leerlingen in deze klas zitten met een zeer lage rekenscore. Docenten in de vakken waar rekenvaardigheid wordt gevraagd moeten hier rekening mee houden. Bovendien kan besloten worden dat deze leerlingen een remediëringsprogramma rekenen gaan volgen.

“Wij gebruiken de toets omdat we de resultaten vertrouwen. Beter dan andere toetsen komen de resultaten overeen met wat wij als docenten waarnemen bij onze leerlingen. De Diatoetsen geven ons de inhoudelijke informatie die wij nodig hebben.”

OP LEERLINGNIVEAU

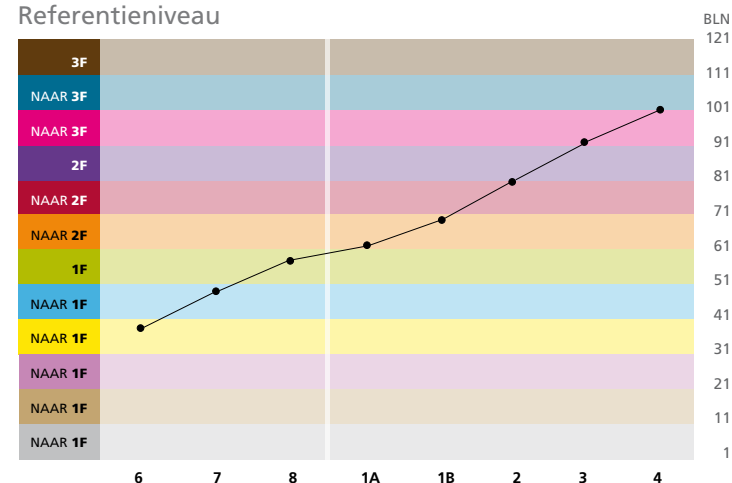
Diagnosticeren

Wie op het resultatenscherf doorklikt bij de individuele leerlingen krijgt meer gedetailleerde informatie, zoals de scores voor de subtoetsen, het lezersprofiel en de tijd die een leerling nodig heeft gehad om een bepaalde toets te maken. Met specialisten in de school kan worden afgesproken dat voor bepaalde individuele leerlingen een specifieke aanpak nodig is. Dit op basis van een individueel handelingsplan. Zo kunnen dyslectische leerlingen meer tijd nodig hebben voor lees- en schrijftaken en het maken van toetsen. Leerlingen met een compenserend leesprofiel hebben baat bij extra aandacht voor woorden. Leerlingen met een grote achterstand in rekenen kunnen in de gelegenheid worden gesteld om deze te repareren met hulp van educatieve software.

En volgen!

Doordat de scores van de Diatoetsen voor de verschillende leerjaren op één schaal zijn gebracht, kunt u de vorderingen van leerlingen over verschillende jaren op een betrouwbare manier volgen. U krijgt een beeld van de ontwikkeling van leerlingen en groepen in relatie tot de referentieniveaus. Bij sommige leerlingen treedt op verschillende momenten stagnatie of juist vooruitgang op. Zo krijgen veel leerlingen pas problemen met begrijpend lezen in een hoger leerjaar. Het is belangrijk deze op tijd te signaleren. Ook rekenproblemen kunnen het beste zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en aangepakt. De opeenvolgende toetsmomenten zijn bij uitstek bedoeld om de eigen (extra) inspanningen op het gebied van taal- en rekenbeleid te evalueren. Dat is echt opbrengstgericht werken!

Referentieniveau

In gesprek met leerlingen

Samen met leerlingen de resultaten van de verschillende toetsen bespreken, levert vaak verrassende inzichten op. Tijdens zo'n gesprek komen vaak allerlei aanwijzingen en bruikbare tips naar voren. Het is dan belangrijk dat u met de leerlingen ook concrete afspraken maakt en dat deze worden vastgelegd. Een gesprek met de leerling over een gemaakte toets levert niet alleen meer inzicht op in de aard van de problematiek, maar is op zichzelf al nuttig vanwege de bewustwording.

In de docentenmodule van de Diatoetsen kunt u de gegeven antwoorden van leerlingen bekijken. Wat ging goed en welke antwoorden waren fout? Ook kunt u het lezerstype van een leerling bespreken, als daar een indicatie voor is gegeven. Herkent een leerling zich in die typering?

"De Diatoetsen zijn voor mij al jaren een uitstekend instrument om leerlingen te screenen op tekstbegrip. Een belangrijk voordeel van dit instrument vind ik het gebruik van schoolboekteksten."

A. POPMA, REMEDIAL TEACHER EN ABC- ONDERWIJSADVISEUR AMSTERDAM

DIAPLUS: VERDER NA HET TOETSEN

Diaplus is ontwikkeld bij Diataal om docenten en leerlingen verder te helpen met aantrekkelijk en gedifferentieerd lesmateriaal. De teksten en werkbladen van Diaplus sluiten aan op de toetsresultaten van de Diatoetsen. De leerling kan beginnen op zijn eigen niveau van lezen én dat verbeteren met behulp van teksten en werkbladen van het juiste niveau - niet te moeilijk, maar zeker ook niet te makkelijk. De teksten zijn geordend op referentieniveau.

Alle leerlingen krijgen na de toets een digitaal tijdschrift met teksten op hun eigen niveau, puzzels, tips etcetera. De bijbehorende werkbladen zijn printbaar vanuit Diaplus. Zo hebt u bij elk tijdschrift een kant-en-klare lessenserie. Diaplus biedt materiaal voor leerlingen die een achterstand op taal- en leesgebied hebben, maar ook voor leerlingen die al verder zijn. Verder is er de Tekst van de Maand, op drie niveaus, met bijbehorende werkbladen. De tekst van de maand sluit aan bij de actualiteitsbeleving van leerlingen, met thema's als vriendschap, vakantie en feesten.

Diaplus biedt bovendien een online tekstenbank met oefenvormen. Het voordeel daarvan is dat u met uw leerlingen ook teksten op onderwerp kunt zoeken en zo samen een interessant pakket samenstelt. Dit motiveert enorm en dat is cruciaal voor de leesontwikkeling! Diaplus maakt het toetsenpakket van Diataal compleet: van toetsen tot het ontwikkelen van de leesvaardigheid en de woordenschat.

Voor rekenen verwijzen we graag naar www.bareka.nl (profieltoets rekenen).

WWW.DIATAAL.NL

diacademie

TOETSING, TRAINING EN ADVIES

HW Mesdagplein 1 / 9718 HP Groningen
050 8200120 / info@diataal.nl

DIATAAL BV IS
VOORTGEKOMEN UIT DE

rijksuniversiteit
groningen